

Ivan DUMINICA

**BULGARISTICA PE PAGINILE „REVISTEI DE ETNOLOGIE ȘI CULTUROLOGIE”
(2007—2019)**

DOI: 10.5281/zenodo.3595125

Cu prilejul aniversării celor 30 de ani de la înființarea Sectorului de bulgaristică în cadrul Academiei de Științe a Moldovei

Rezumat**Bulgaristica pe paginile „Revistei de Etnologie și Culturologie” (2007–2019)**

În articolul prezent, autorul abordează subiectul prezenței cercetărilor de bulgaristică pe paginile „Revistei de Etnologie și Culturologie”, ediției științifice a Centrului de Etnologie al Institutului Patrimoniului Cultural. Analiza statistică generală arată că în anii 2007–2019 pe paginile acestei reviste au fost publicate 95 de articole pe problemele bulgaristicii. La sfârșitul articolului este anexată o listă bibliografică a acestora. Materialele de bulgaristică publicate pot fi despărțite în câteva categorii cum ar fi etnologie, istoria, cultura și limba bulgarilor basarabeni. Subiectele abordate în aceste lucrări științifice vizează probleme ce țin de dezvoltarea comunității etnice bulgare în perioada țaristă și interbelică. O latură foarte importantă constă în publicarea materialelor de teren ce țin de obiceiurile bulgarilor din Republica Moldova. Se descriu ritualurile acestora de naștere, vestimentația și alimentația tradițională. Un material prețios sunt articolele care conțin datele folclorice, care ne dau posibilitatea să analizăm particularitățile „lumii interne” și etnopsihologia bulgarilor basarabeni. Sunt importante articolele despre personalități marcante de origine bulgară care s-au manifestat în viața social-economică și culturală a Basarabiei și Bulgariei.

Cuvinte-cheie: Revista de Etnologie și Culturologie, bulgaristică, etnologie, istorie, bulgarii, Basarabia.

Резюме**Болгаристика на страницах «Журнала этнологии и культурологии» (2007–2019)**

В данной статье автор рассматривает исследования по болгаристике, представленные на страницах «Журнала этнологии и культурологии», научного издания Центра этнологии Института культурного наследия. Общий статистический анализ показывает, что в период 2007–2019 гг. в этом журнале было опубликовано 95 статей по болгаристике. В конце статьи автором приведен составленный им библиографический список этих материалов. Публикации по болгаристике можно разделить на несколько категорий: этнология, история, культура и язык бессарабских болгар. Темы, рассматриваемые в этих научных работах, касаются проблем, связанных с развитием болгарской этнической общности в царский и межвоенный период. Очень важной стороной является публикация полевых материалов, связанных с обычаями болгар в Республике Молдова. В них описывается ритуал рождения, традиционная одежда и питание. Рассмотрение фольклорных материалов, позволяющих проанализировать особенности внутреннего мира и этнопсихологии бессарабских болгар, представляет особую ценность. Статьи о видных личностях болгарского происхождения, которые проявили себя в социально-экономической и культурной жизни Бессарабии и Болгарии, демонстрируют преемственность поколений.

ями болгар в Республике Молдова. В них описывается ритуал рождения, традиционная одежда и питание. Рассмотрение фольклорных материалов, позволяющих проанализировать особенности внутреннего мира и этнопсихологии бессарабских болгар, представляет особую ценность. Статьи о видных личностях болгарского происхождения, которые проявили себя в социально-экономической и культурной жизни Бессарабии и Болгарии, демонстрируют преемственность поколений.

Ключевые слова: Журнал этнологии и культурологии, болгаристика, этнология, история, болгары, Бессарабия.

Summary**Bulgarian studies on the pages of the „Journal of Ethnology and Culturology” (2007–2019)**

In the presented article, the author considers the topic of the presence of Bulgarian studies on the pages of the “Journal of Ethnology and Culturology”, a scientific publication of the Center of Ethnology of the Institute of Cultural Heritage. The general statistical analysis shows that in the period 2007–2019 95 articles on Bulgarian studies were published on the pages of this journal. At the end of the article, the author compiled a bibliographic list of these materials. The published articles on Bulgarian studies can be divided into several categories, such as: ethnology, history, culture and the language of Bessarabian Bulgarians. The topics discussed in these scientific works relate to the problems associated with the development of the Bulgarian ethnic community in the tsarist and interwar periods. A very important aspect is the publication of field materials related to the customs of the Bulgarians in the Republic of Moldova. They describe the ritual of birth, traditional clothes and nutrition. Precious material is also represented by folklore, which allows us to analyze the features of the “inner world” and the ethno-psychology of Bessarabian Bulgarians. There are also important articles about various personalities of Bulgarian origin who have made themselves known in the socio-economic and cultural life of Bessarabia and Bulgaria.

Key words: Journal of Ethnology and Culturology, Bulgarian studies, ethnology, history, Bulgarians, Bessarabia.

În anul 2006 în cadrul Academiei de Științe a Moldovei a fost creat Institutul Patrimoniului Cultural (în continuare – IPC). Acest Institut a fost format

în urma contopirii a trei instituții existente anterior: Institutul de Arheologie și Etnografie, Institutul Studiul Artelor și Institutul de Cercetări Interetnice [10, p. 6]. În cadrul IPC, activează „Centrul de Etnologie” (în continuare – CE). Acest Centru include două secții științifice: „Secția Probleme Generale și Relații Interetnice” și „Secția Minorități Etnice”¹. În ultima Secție, în cadrul subdiviziunilor specializate (sector, grup) savanții sunt preocupați de cercetarea etnicilor minoritari: ucraineni, găgăuzi, ruși, bulgari, evrei, romi, etc. [10, p. 74].

Una din cele mai vechi ramuri ai CE este bulgaristica, care include cercetări ale istoriei și culturii etnicilor bulgari din Republica Moldova. Aceasta ramură științifică a primit față academică pe 21 februarie 1989, atunci când conform Hotărârii (nr. 25) a Prezidiului Academiei de Științe a RSSM în cadrul Secției (Institutului) de Etnografie și Studiul Artelor a fost aprobată tema de studiu: „O cercetare etnografică și istorico-culturală a populației bulgare” [22, p. 15]. Conform Hotărârii susmenționate, a fost creat „Sectorul de bulgaristica”, care în 2006 a fost redenumit în „Sectorul Etnologia bulgarilor”.

E de menționat faptul că până la restructurare Institutului de Cercetări Interetnice, angajații lui (în anii 2000–2006) au reușit să scoată de sub tipar șase volume ale „Anuarului Institutului de Cercetări Interetnice”, o ediție care era dedicată cercetării problemelor științifice a minorităților naționale din Republica Moldova. În 2006 a fost înființată o ediție nouă științifică a Centrului de Etnologie, care a primit denumirea „Revista de Etnologie și Culturologie” (în continuare – REC).

În primul număr al revistei redacția REC explică alegerea anume a acestei denumiri pentru ediția periodică, care reiese din faptul că „în cadrul Centrului de Etnologie specialiștii se ocupă de cercetarea complexă a patrimoniului cultural al comunităților etnice, care locuiesc în Republica Moldova: moldoveni, ucraineni, ruși, găgăuzi, bulgari, evrei, țigani și alții” [23, p. 6]. De asemenea, se adaugă că în cadrul Centrului de Etnologie activează etnologi, istorici, filologi, specialiști în studiul artelor, activitatea cărora este direcționată spre susținerea și dezvoltarea culturii grupurilor etno-sociale în Moldova multiethnică și multiculturală. Anume diversificarea intereselor și subiectelor științifice, după părerea Colegiului de redacție, a adus la faptul folosirii în denumirea Revistei a cuvintelor „etnologie și culturologie”.

Colegiul de redacție a REC includea savanți, specialiști în diferite domenii a etnologiei și culturologiei. Din 2006 până 2010 (vol. VI) redactorul principal ar revistei a fost dr. hab. Veaceslav Stepanov, începând cu vol. VII (2010) și până în prezent acest

post îl ocupă dr. Svetlana Procop. În diferiți ani, și bulgariștii făceau parte din Colegiul de redacție a REC. De la vol. I (2006) până la vol. XXII (2017) ca membru era prezentă filologul-bulgarist Nadejda Cara. De asemenea de la primul număr până la vol. XVII (2015) membru al Colegiului de redacție a fost Andrei Șabașov, turcologul din Odesa care se preocupa și de bulgaristica. Din anul 2008 (vol. IV) până la anul 2014 (vol. XVI) în Colegiul de redacție mai figura Alexandr Covalov. Istoricul bulgarist Ivan Duminica a fost inclus în lista membrilor Colegiului de redacție începând cu vol. XVII (2015). În 2018 în acest Colegiu de redacție apare și numele etnologului bulgarist Galin Gheorghiev de la Academia Bulgară și culturologului din Federația Rusă Natalia Kalașnikova.

Din anul 2007, câteva volume ale REC aveau redactori științifici care nemijlocit răspundeau de pregătirea volumului dat. Numele N. Cara îl găsim în această postură în vol. XI–XII din 2012. În vol. XVII din 2015 numărul tematic bulgăresc a fost coordonat de către Nadejda Cara, Nicolai Cervencov și Ivan Duminica. Ultimul era unul din redactorii științifici al vol. XX din 2016. Aceasta ediție a fost dedicată Elenei Postolachi (1942–2012) – etnograf notoriu din Republica Moldova.

Erau invitați bulgariștii și în calitate de recenzenti. În vol. I (2006) apare numele istoricului bulgarist Nicolai Cervencov, care ulterior a recenzat și vol. V–VI din 2010, XVI din 2014. Același rol au avut istoricul bulgarist din Chișinău Nicolai Rusev (vol. II din 2008), Elena Rațeva (vol. IX–X din 2011) dar și etnologii bulgariști din Odesa Alexandr Prigarin (vol. IV din 2008, VII din 2010, XI–XII din 2012, XVI din 2014) și Alexandr Gancev (vol. VIII din 2010) și culturologul Natalia Kalașnikova (vol. XV din 2014, vol. XVIII din 2015).

Pe parcursul câtorva ani, Colegiul de redacție a REC a editat numere tematice, dedicate unui subiect anumit, cum ar fi alimentația tradițională, etnologia copilului, etnologia evreilor, rușilor și altele. În 2015, volumul XVII a Revistei a fost dedicat cercetătorilor istoriei și folclorului bulgarilor din Moldova și Ucraina – Savelie Novacov (1935–2013) și Petru Stoianov (1934–2007). Ambii erau cercetători ai „Sectorului de bulgaristica”. Mai mult ca atât, S. Novacov a condus acest Sector în anii 1989–1998; 2004–2012. Subliniem faptul important, când în premieră un număr aparte al REC conținea numai articole (33 la număr) referitor la istoria și cultura bulgarilor basarabeni. Redactorii științifici ai volumului au fost dr. hab. Nicolai Cervencov, dr. Nadejda Cara și dr. Ivan Duminica. În numărul menționat au participat cu realizările sale științifice bulgariști consacrați din Re-

publica Moldova, Ucraina, Federația Rusă, Bulgaria și Polonia.

Pe copertele REC bulgarii erau prezenți în vol. XIII–XIV din 2013 (un colectiv de fete în vestimentație tradițională din reg. Odesa, Ucraina) și vol. XVII din 2015 (colaj de fotografii ce reprezentau obiceiul bulgar Babinden, Corul popular etnografic de femei și colecția de păpuși în costume naționale a bulgarilor, confecționate de către Ana Tucan. Toate aceste poze proveneau din or. Tvardița r-l Taraclia).

Revista științifică nouă a oferit spațiile sale și pentru studiile de bulgaristică. Cercetătorii bulgariști au primit posibilitate să-și publice rezultatele de cercetare în REC, ceea ce a sporit răspândirea materialelor sale în mediul academic din țara noastră și de peste hotare. Menționăm faptul că subiectele ce țin de bulgaristică apar începând cu volumul II a REC, care a văzut lumina tiparului în 2007. Însă, în vol. I a REC (din 2006) a participat etnologul bulgarist și cercetătorul științific stagiar al „Sectorului Etnologia bulgarilor” – Emilia Bancova. Materialul ei era dedicat vieții și activității lui Evliya Çelebi, un istoric, geograf și călător otoman din sec. XVII [12, pp. 275-278].

Trebuie de menționat, că articolele de bulgaristică, publicate pe parcursul anilor în REC pot fi despărțite în câteva categorii și domenii de cercetare. Analiza statistică generală arată că în anii 2006–2019 pe paginile REC au fost publicate 95 articole de bulgaristică. În mai multe cazuri au fost publicate în limbile română (47 de materiale), rusă (43) și bulgară (4). Dacă împărțim acestea la numărul autorilor unici vom vedea clar că prevalează cercetătorii, care au publicat în limba rusă. Aceasta se explică prin faptul că articolele publicate în limba de răspândirea internațională (cum este limba rusă) erau și sunt mai solicitate în spațiul post-socialist, acolo unde subiectul trecutului și prezentului bulgarilor basarabeni este intens investigat.

Analizând articolele REC vedem că *Istoria bulgarilor din Basarabia* și-a găsit o largă abordare pe paginile acestei reviste științifice. Subiectul legat de viața religioasă a bulgarilor din Basarabia a fost abordat în articolele lui Ivan Duminica și Alexandru Cerga. Ultimul, bazându-se pe surse de arhivă inedite descrie istoria bisericilor „Acoperământul Maicii Domnului” din s. Cairaclia și „Adormirii Maicii Domnului” din s. Corten. Autorul prezintă și unele date biografice a tuturor preoților, care au slujit în aceste lăcașe sfinte [4, pp. 72-76].

O pagină albă a trecutului bulgarilor o constituie *perioadă interbelică* (1918–1940). De aceea este foarte important articolul savantei din Sofia, Elenei Vodincear, care a descris cauzele emigrării bulgarilor

din Basarabia în Brazilia pe parcursul anilor 20 a sec. XX [13, pp. 96-102].

Colegul din Chișinău, Sergiu Bacalov a elaborat și a publicat, în conformitate cu rezultatele „Recensământul general al populației României din 1930”, cinci hărți etnice însoțite de tabele, privind răspândirea teritorială și numărul bulgarilor din Basarabia de Sud [1, pp. 102-113].

Etnologul din Odesa Alexandr Gancev a publicat un articol dedicat fenomenului migrației studențești printre bulgarii din Republica Moldova. În materialul său autorul ajunge la concluzie, că migrația de acest tip, spre deosebire de cea de muncă este caracterizată de un grad înalt de adaptare. Ca rezultat, majoritatea dintre studenți după obținerea studiilor superioare rămân în Bulgaria [14, pp. 32-36].

Tradițiile și obiceiurile bulgarilor din Republica Moldova și Ucraina, de asemenea, pe larg sunt prezente în REC. Printre autori s-au manifestat și cercetătorii „Grupului Etnologia bulgarilor” Emilia Bancova și Alexandr Covalov. Dna E. Bancova a descris ritualul legat de naștere la bulgari. Prezintă cu amănunte particularități arhaice al acestui obicei, concluzionând că primele 40 de zile de la naștere erau considerate ca cele mai periculoase atât pentru copil cât și pentru mama acestuia, de aceea anume perioada dată este foarte bogată în ritualuri [2, pp. 36-39]. Colegul ei, A. Covalov fiind specialist în tradițiile calendaristice a bulgarilor², a publicat un șir de articole despre ritualul de invocare a ploii și a sărbătoarei „Babinden”, care este dedicată moașelor. Autorul ajunge la concluzie că acest ritual este de origine idolatrică [7, pp. 58-62; 18, pp. 81-84]. Prezintă interes și șase articole (două din ele sunt publicate în limba bulgară) a lui Ivan Miglev³, în care autorul a descris ritualul pomenirii morților la bulgari – Sofinden [vezi: 21, pp. 182-192]. Cercetătorul Vitali Sîrf a abordat subiectul păstrării imaginilor mitologice și personajelor de origine păgână în cultura tradițională a bulgarilor (vol. XVII din 2015). La rândul său, Olga Nedelceva-Vodincear a făcut descrierea particularităților postului ortodox la bulgarii din Basarabia de Sud (vol. XVII din 2015).

Cultura materială a bulgarilor din Basarabia este cercetată de către Marina Miron, care are ca obiect de studiu locuința tradițională și particularitățile ei [11, pp. 106-114]. În anul curent dna M. Miron a susținut teza de doctor, care abordează tema ei de cercetare.

Pe paginile REC au fost editate și materiale privitor la cultura bulgarilor din metropolă. Așa, Margarita Karamihova de la Academia de Științe din Bulgaria a abordat nunta tradițională în perspectiva modernizării societății bulgare în sec. XX. Se evi-

dențiază prezența la nunta „tradițională” a muzicii moderne și a obiceiurilor noi [17, pp. 176-184]. La rândul său, Grigor Grigorov a publicat un articol (în vol. XVI din 2014), unde cu lux de amănunte a analizat evoluția istorică a cunoștințelor despre corpul uman din Bulgaria în sec. XVII–XIX. Autorul menționează, că pentru populația locală erau cunoscute culegeri scrise ce conțineau diferite rețete de bucate, norme igienice, diete. Prin prisma gândirii religioase, aceste rețete capătă sens de text ce simulează un act ritual.

Cercetările în domeniul *limbii vorbite* de bulgarii basarabeni sunt prezente în materialul Valentinei Kolesnik și Ianei Volkova, care investigază împrumuturile din limba turcă în dialectul bulgarilor din Ciușmelia (denumire populară a satului Krîncine, reg. Odesa, Ucraina) [19, pp. 122-128]. La rândul său cercetătoarea „Grupului Etnologia bulgarilor” Nadejda Cara a arătat folosirea limbii materne de către bulgari în domeniul public. În ultimii ani autoarea și-a axat privirea la evidențierea particularităților antroponimice în cântecele folclorice ale bulgarilor din Republica Moldova și Ucraina [3, pp. 129-134; 16, pp. 200-204]. În același timp dr. Tatiana Zaicovschi a publicat un studiu în care a făcut comparația unor frazeologizme (despre lume și cultura tradițională), care sunt întâlnite în limbile bulgară, rusă și română [15, pp. 158-161].

Pe paginile REC și-au găsit loc și un șir de cercetări referitor la *personalități* de origine bulgară care s-au manifestat în viața social-politică și culturală a Basarabiei și Bulgariei. Savantul Nicolai Cervencov a publicat un material despre frații Stepan și Petru Stoianov, primul fiind cercetător al folclorului muzical moldovenesc și cel bulgar, iar al doilea a devenit cunoscut prin activitatea sa ca fondator și director artistic al primului ansamblu național bulgar din or. Taraclia „Rodoliubeț” [5, pp. 12-17; 6, p. 156]. Savantul din Bulgaria Elena Hadjinikolova la rândul său s-a oprit asupra activității lui Olimpi Panov (originar din Taraclia), un luptător al mișcării de eliberare națională a Bulgariei de sub dominație otomană, membru activ al Societății revoluționarilor bulgari și al Societății centrale bulgare de caritate [9, pp. 92-95].

Așadar, putem concluziona, că pe parcursul a celor 13 de ani de când există „Revista de Etnologie și Culturologie”, ea a devenit o platforma științifică importantă pentru studiile etnologice, inclusiv cele de bulgaristică. Pe paginile sale au fost publicate materiale inedite referitor la cultura etnică a bulgarilor basarabeni. Trebuie de menționat și faptul, că revista a oferit spațiile sale pentru cercetătorii vestiți de peste hotare, ceea ce a dus la faptul că materialele lor inedite au intrat în circuitul științific al mediu-

lui academic din republică. Numerele tematice ale revistei dedicate etnologiei bulgarilor au contribuit la diseminarea datelor științifice legate de tradițiile și obiceiurile bulgarilor din Republica Moldova.

Note

- ¹ Conform noii „Organigrame IPC” aprobate la 12 februarie 2019, denumirile celor două Secții în cadrul Centrului de Etnologie au fost modificate în „Etnologia românească” și „Etnologia minorităților naționale/etnice”.
- ² În 2016 Alexandr Covalov a susținut teză de doctor la specialitate – etnologie, unde a analizat obiceiurile, tradițiile și sărbătorile calendaristice ale bulgarilor din Republica Moldova [8].
- ³ Prezența articolelor originarului din Bulgaria Ivan Miglev în paginile REC se explică prin faptul că el era doctorand la IPC. În anul 2014 Iv. Miglev a susținut cu succes teza de doctor la tema: „Sofinden în contextul ritualului calendaristic de primăvară a bulgarilor Moldovei, Ucrainei și Bulgariei Nord-Estice (sfârșitul sec. al XIX-lea – începutul sec. XXI)” [21].

Referințe bibliografice / References

1. Bacalov S. Cartografie etnohistorică a Bugeacului. Bulgarii în Basarabia de Sud, conform recensământului din 1930. In: Revista de Etnologie și Culturologie (în continuare – REC). Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 102-113.
2. Bancova E. Ritualul de naștere la bulgarii din Moldova. In: REC. Vol. XXII. Chișinău, 2017, pp. 36-39.
3. Cara N. Particularitățile prezenței antroponimelor în cântecele folclorice ale bulgarilor din Moldova și Ucraina. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 129-134.
4. Cerga A. Lăcașurile sfinte ale bulgarilor din satele Căraclia și Corten, raionul Taraclia. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 72-76.
5. Cervencov N. Petru Stoianov – cercetătorul folclorului muzical moldovenesc și bulgar. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 12-17.
6. Cervencov N. Stepan Stoianov – muzician și patriot (la 80 de ani de la naștere). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, p. 156.
7. Covalov A. Sărbătoarea „Babinden” la bulgarii din Moldova. In: REC. Vol. XIII–XIV. Chișinău, 2013, pp. 58-62.
8. Covalov A. Studiu comparativ privind obiceiurile, tradițiile și sărbătorile calendaristice ale bulgarilor din Republica Moldova. Autoreferatul tezei de dr. în istorie. Chișinău: Tip. „Alina Scorohodova”, 2016. 28 p.
9. Hadjinikolova E. Olimpi Panov and the figures of the April uprising in the policy of the „young” in the Bulgarian Central Charity Society (1876). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 92-95.
10. Institutul Patrimoniului Cultural. Institute of Cultural Heritage. Chișinău: Epigraf, 2008. 128 p.

11. Miron M. Despre evoluția tipologiei locuințelor tradiționale în coloniile bulgare din Bugeac (tradiții și inovații). In: REC. Vol. XXIII. Chișinău, 2018, pp. 106-114.
12. Банкова Э. С. Великий турецкий путешественник Эвлия Челеби и его наследие. In: REC. Nr. 1. Chișinău, 2006, с. 275-278 / Bankova E. S. Velikiy turetskiy puteshestvennik Evliya Chelebi i ego nasledie. In: REC. Nr. 1. Chișinău, 2006, s. 275-278.
13. Водинчар Е. Причина и мотивация переселения болгар Бессарабии в Бразилию в 20-е гг. XX в. в памяти их соплеменников. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, с. 96-102. / Vodinchar E. Prichina i motivatsiya pereseleniya bolgar Bessarabii v Braziliyu v 20-e gg. XX v. v pamyati ikh soplemennikov. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, s. 96-102.
14. Ганчев А. В. Болгары Молдовы, обучающиеся в Болгарии: перспективы возвращения. In: REC. Vol. II. Chișinău, 2007, с. 32-36. / Ganchev A. V. Bolgariy Moldovyi, obuchayushchiesya v Bolgarii: perspektivnyi vozvrashcheniya. In: REC. Vol. II. Chișinău, 2007, s. 32-36.
15. Зайковская Т. Этнокультурный компонент фразеологических единиц (На материале русского, румынского и болгарского языков). In: REC. Vol. IX-X. Chișinău, 2011, с. 158-161. / Zaykovskaya T. Etnokulturnyyi komponent frazeologicheskikh edinitits (Na materiale russkogo, rумынского i bolgarskogo yazykov). In: REC. Vol. IX-X. Chișinău, 2011, s. 158-161.
16. Кара Н. Об одной языковой общности болгар Молдовы. In: REC. Vol. IX-X. Chișinău, 2011, с. 200-204. / Kara N. Ob odnoy yazykovoy obschnosti bolgar Moldovyi. In: REC. Vol. IX-X. Chișinău, 2011, s. 200-204.
17. Карамихова М. Булчинска снимка. In: REC. Vol. III. Chișinău, 2008, с. 176-184. / Karamikhova M. Bulchinska snimka. In: REC. Vol. III. Chișinău, 2008, s. 176-184.
18. Ковалов А. Обряды вызывания дождя у бессарабских болгар. In: REC. Vol. IX-X. Chișinău, 2011, с. 81-84. / Kovalov A. Obryady vyizyivaniya dozhdya u bessarabskikh bolgar. In: REC. Vol. IX-X. Chișinău, 2011, s. 81-84.
19. Колесник В., Волкова Я. Турцизмы в Чушмелийском говоре (Бессарабия). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, с. 122-128. / Kolesnik V., Volkova Ya. Turtsizmyi v Chushmeliyskom govore (Bessarabiya). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, s. 122-128.
20. Миглев И. В търсене на Софинден – Великден на мъртвите. In: REC. Vol. V. Chișinău, 2010, с. 182-192. / Miglev I. V t'rsene na Sofinden – Velikden na m'rtvite. In: REC. Vol. V. Chișinău, 2010, s. 182-192.
21. Миглев И. „Софинден” в контексте весенней календарной обрядности болгар Молдовы, Украины и северо-восточной Болгарии (конец XIX – начало XXI вв.). Автореф. дисс. ... д-ра истории. Кишинев, 2014. 29 с. / Miglev I. „Sofinden” v kontekste vesenney kalendarnoy obryadnosti bolgar Moldovyi, Ukrainyi i severo-vostochnoy Bolgarii (konets XIX – nachalo XXI vv.). Avtoref. diss. ... d-ra istorii. Kishinev, 2014. 29 s.
22. Новаков С. Двадесет и пет години на групата „Етнология на българите” на Института за културно наследство към Академията на науките на Република Молдова. In: Бесарабските българи: история, култура и език. Кишинев, 2014, с. 11-22. / Novakov S. Dvadeset i pet godini na grupata „Etnologiya na b'lgarite” na Institutata za kulturno nasledstvo k'm Akademiyata na naukite na Republika Moldova. In: Besarabskite b'lgari: istoriya, kultura i ezik. Kishinev, 2014, s. 11-22.
23. Слово к читателю. In: REC. Chișinău, 2006, nr. 1, с. 6-7. / Slovo k chitatelyu. In: REC. Chișinău, 2006, nr. 1, s. 6-7.

Anexa

**Lista
studiilor de bulgaristică, publicate în
„Revista de Etnologie și Culturologie” (2007–2019)**

- Bacalov S. Cartografie etnoistorică a Bugeacului. Bulgarii în Basarabia de Sud, conform recensământului din 1930. In: Revista de Etnologie și Culturologie (în continuare – REC). Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 102-113.
- Bancova E. Ritualul de naștere la bulgarii din Moldova. In: REC. Vol. XXII. Chișinău, 2017, pp. 36-39.
- Bancova E. Un ilustru savant-bulgarist Savelie Novacov. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 6-10.
- Bancova E., Cara N., Covalov A., Dumnicu Iv. Bulgaristica în cadrul Centrului de Etnologie al Institutului Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 23-27.
- Cara N. Particularitățile prezenței antroponimelor în cântecele folclorice ale bulgarilor din Moldova și Ucraina. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 129-134.
- Caunenco I. Studiul empiric al autodeterminării etnice a tinerilor bulgari într-o societate în transformare. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 119-122.
- Cerga A. Lăcașurile sfinte ale bulgarilor din satele Cairaclia și Corten, raionul Taraclia. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 72-76.
- Cervencov N. Gheorghe Gonța (1948–2015). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, p. 155.
- Cervencov N. Petru Stoianov – cercetătorul folclorului muzical moldovenesc și bulgar. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 12-17.
- Cervencov N. Stepan Stoianov – muzician și patriot (la 80 de ani de la naștere). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, p. 156.
- Chiselită V. Petru Stoianov – savantul, muzicianul și îndrumător. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 18-22.
- Covalov A. Sărbătoarea „Babinden” la bulgarii din Moldova. In: REC. Vol. XIII-XIV. Chișinău, 2013, pp. 58-62.
- Covalov A. Strugurii și vinul în unele obiceiuri ale bulgarilor din Republica Moldova. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 45-48.

Duminica Iv. Cu privire la bulgarii supuși străini în Basarabia (anii 1821–1828). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 72-81.

Duminica Iv. Cu privire la modernizarea orașului Comrat în perioada interbelică (1918–1940). In: REC. Vol. XXV. Chișinău, 2019, pp. 67-72.

Duminica Iv. Date noi despre Mitropolitul de Silistra Antim (1778–1836). In: REC. Vol. XVI. Chișinău, 2014, pp. 105-113.

Duminica Iv. Emigranții bulgari din Basarabia la sfârșitul secolului al XVIII-lea – prima jumătate a secolului al XIX-lea (Repere istoriografice). In: REC. Chișinău, 2015. Vol. XVIII, pp. 79-84.

Duminica Iv. Hagialâcul bulgarilor basarabeni la curile sfinte în sec. al XIX-lea. In: REC. Vol. XIII–XIV. Chișinău, 2013, pp. 187-195.

Duminica Iv. „Monografiile” comunelor plasei Comrat, județul Tighina din 1943 (I). In: REC. Vol. XX. Chișinău, 2016, pp. 68-78.

Duminica Iv. „Monografiile” comunelor plasei Comrat, județul Tighina din 1943 (II). In: REC. Vol. XXI. Chișinău, 2017, pp. 102-105.

Duminica Iv. Nadejda Cara la 65 de ani. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 145-146.

Duminica Iv. Privilegiile acordate bulgarilor din Basarabia și din Principatele Române în prima jumătate a secolului al XIX-lea. In: REC. Vol. IX–X. Chișinău, 2011, pp. 101-107.

Duminica Iv. [Recenzie]. O enciclopedie despre creatorii structurii politice moderne a Bulgariei. Recenzie la monografia lui Милко Палангурски „Учредителите. Участниците в Учредителното народно събрание в Търново, 10.II – 16.IV.1879. Енциклопедичен справочник” (София: Сиби, 2014. 327 с.). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 135-138.

Duminica Iv. Un manuscris necunoscut despre istoria comunei Bașcalia, județul Tighina In: REC. Vol. XXIII. Chișinău, 2018, pp. 40-47.

Duminica Iv. Un nou izvor privind istoria satului Cioc-Maidan, raionul Comrat. In: REC. Vol. XXIII. Chișinău, 2018, pp. 35-40.

Duminica Iv. Viața spirituală a bulgarilor din Basarabia Română în anii 1856–1878. In: REC. Vol. IX–X. Chișinău, 2011, pp. 92-101.

Duminica Iv. Violența în Bulgaria sub stăpânire otomană – factor al imigrării bulgarilor la nord de Dunăre (sf. sec. al XVIII – inc. sec. al XIX-lea). In: REC. Vol. XI–XII. Chișinău, 2012, pp. 119-126.

Duminica Iv. Vitali Sîrf la 50 de ani. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 153-154.

Duminica Iv., Olărescu A. Manifestările științifice dedicate scrisului și culturii slave desfășurate la Biblioteca bulgară din Chișinău „Hristo Botev”. In: REC. Vol. XIX. Chișinău, 2016, p. 118.

Duminica Iv., Olărescu A. Manifestări științifice organizate în anul 2017 de Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova. In: REC. Vol. XXII. Chișinău, 2017, pp. 132-134.

Grigorov G. Mystique and ritual af the early modern medical and culinary recipes in Bulgaria. In: REC. Vol. XV–XVI. Chișinău, 2014, pp. 5-9.

Gumenai I., Guțu M. [Recenzie]. History pages of Bulgarians from Taraclia. A review of the collection of articles: „Петър Кайряк. Тараклия и Тараклийци”. Съставители Николай Червенков и Иван Думиника (Кишинев: S.Ș.B., 2014. 200 с.). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 142-144.

Hadjinikolova E. Olimpi Panov and the figures of the April uprising in the policy of the „young” in the Bulgarian Central Charity Society (1876). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 92-95.

Hatlas J. Bulgarians in Taraclia District and on the territory of Gagauzian Autonomy and its official position in the Republic of Moldova. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 114-118.

Miron M. Despre evoluția tipologiei locuințelor tradiționale în coloniile bulgare din Bugeac (tradiții și inovații). In: REC. Vol. XXIII. Chișinău, 2018, pp. 106-114.

Miron M. Prezentare generală a surselor bibliografice despre locuințele bulgarilor în istoriografia de specialitate. In: REC. Vol. XXII. Chișinău, 2017, pp. 118-123.

Nicoglo D. Evdochia Soroceanu la 60 de ani. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 149-150.

Olărescu A. Nicolai Cervencov – om al științei. In: REC. Vol. XXIII. Chișinău, 2018, pp. 133-134.

Olărescu A. [Recenzie]. O enciclopedie a bulgaristicii istorice din Republica Moldova. In: REC. Vol. XXV. Chișinău, 2019, pp. 136-137.

Poștarencu D. Coloniștii transdanubieni din Basarabia în prima jumătate a sec. al XIX-lea. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 65-71.

Prisac L. [Recenzie]. O nouă abordare privind coloniile bulgarilor din Basarabia (1774–1856). In: REC. Vol. XXIII. Chișinău, 2018, pp. 129-130.

Sîrf V. On some mythological characters in the traditional worldview of Bessarabian Bulgarians and Gagauz. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 49-54.

Sîrf V. Diana Nicoglo la 50 de ani. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 151-152.

Sîrf V. [Recenzie]. Думиника Ив. Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX в. в историографията. Кишинев: S.Ș.B., 2015. 440 с. In: REC. Vol. XXI. Chișinău, 2017, pp. 132-134.

Stancev M., Krasiko N. Simpozionul științific internațional „Numele bulgare în istoria Ucrainei și Moldovei” (Harkov, 26 ianuarie 2018). In: REC. Vol. XXIII. Chișinău, 2018, p. 123.

Stratieva A. Îndrăgostit de viață (Gheorghii Barbarov la 60 de ani). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 147-148.

Zaicovschi T. Reprezentarea viziunii colective a conceptului *oaspete* și *vecin* în cadrul opoziției al *nostru* – *străin* în parimiile românești, rusești și bulgărești. In: REC. Vol. XXIV. Chișinău, 2018, pp. 63-69.

Банкова Э. Савелию Захаровичу Новакову – 75 лет. In: REC. Vol. VII. Chișinău, 2010, pp. 94-96.

Банкова Э. С. Общее и особенное в детской

- одежде болгар и гагаузов Молдовы. In: REC. Vol. V. Chișinău, 2010, pp. 89-92.
- Водинчар Е. Причина и мотивация переселения болгар Бессарабии в Бразилию в 20-е гг. XX в. в памяти их соплеменников. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 96-102.
- Водинчар Е., Христов П. Несколько штрихов к изучению локального. Обычай «Черкуване за Господ» в с. Городнее, Болградского района, Одесской области (Украина). In: REC. Vol. XV–XVI. Chișinău, 2014, pp. 59-64.
- Ганчев А. В. Болгары Молдовы, обучающиеся в Болгарии: перспективы возвращения. In: REC. Vol. II. Chișinău, 2007, pp. 32-36.
- Ганчев А., Мильчев В., Пригарин А. Специфика миграционной активности населения региона «Сърнена Средна Гора» на рубеже XVIII–XIX вв. и ее влияние на формирование болгарской общины «туканцев» в Южной Бессарабии. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 57-65.
- Георгиева С. Синтагматическая структура свадебного обряда украинских болгар села Заря (Камчик) Одесской области. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 33-38.
- Зайковская Т. Этнокультурный компонент фразеологических единиц (На материале русского, румынского и болгарского языков). In: REC. Vol. IX–X. Chișinău, 2011, pp. 158-161.
- Казанжи В. [Рецензия]. Relațiile Moldo-Bulgare: Istorie și Cultură / Молдовско-български връзки: История и Култура. Кишинев: S.Ș.B, 2016. 548 с. In: REC. Vol. XXI. Chișinău, 2017, pp. 137-139.
- Казанжи В. [Рецензия]. Иван Думиника, „Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX в. в историографията”. Кишинев: S.Ș.B., 2015. 440 с. In: REC. Vol. XIX. Chișinău, 2016, pp. 129-130.
- Казанжи В. [Рецензия]. История успеха, или научный путь бессарабских болгар. Рецензия на сборник статей «Бесарабските българи: история, култура и език» (Кишинев: S.Ș.B., 2014. 420 с.). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 139-141.
- Калашникова Н. Об одной болгарской коллекции из собрания Российского этнографического музея (Санкт-Петербург). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 54-56.
- Кара Н. Николай Кауфман – собиратель и исследователь народных песен болгар Молдовы и Украины. In: REC. Vol. XV–XVI. Chișinău, 2014, pp. 67-71.
- Кара Н. Об одной языковой общности болгар Молдовы. In: REC. Vol. IX–X. Chișinău, 2011, pp. 200-204.
- Кара Н., Ковалов А. [Рецензия]. Новаков С. З., Гургуров Н. Н. Село Кортен. Времена и судьбы. In: REC. Vol. VII. Chișinău, 2010, p. 118.
- Караиванов Н. Бессарабские болгары – воспитанники Новороссийского университета в Одессе (1865–1878). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 87-91.
- Карамихова М. Булчинска снимка. In: REC. Vol. III. Chișinău, 2008, pp. 176-184.
- Ковалов А. Емилии Банковой – 60 лет. In: REC. Vol. XIX. Chișinău, 2016, p. 126.
- Ковалов А. Обряды вызывания дождя у бессарабских болгар. In: REC. Vol. IX–X. Chișinău, 2011, pp. 81-84.
- Ковалов А. И. Ребенок и его социализация в календарной обрядности болгар Республики Молдова. In: REC. Vol. V. Chișinău, 2010, pp. 93-97.
- Колесник В., Волкова Я. Турцизмы в Чушмелийском говоре (Бессарабия). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 122-128.
- Курогло С. С., Никогло Д. Е. [Рецензия]. Монография В. Кондова «Кортенските колонии в Бесарабия в светлината на езикова археология». In: REC. Vol. IV. Chișinău, 2008, pp. 190-191.
- Лесникова А. «Мечка» и «Невеста» в структуре зимних карнавальных традиций болгар Южной Бессарабии. In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 28-32.
- Миглев И. В търсене на Софинден – Великден на мъртвите. In: REC. Vol. V. Chișinău, 2010, pp. 182-192.
- Миглев И. В искане Пасха мертвых под название «Софинден». In: REC. Vol. VI. Chișinău, 2010, pp. 95-103.
- Миглев И. Пасха мертвых: связь с названием столицы Болгарии. In: REC. Vol. XI–XII. Chișinău, 2012, pp. 127-130.
- Миглев И. Софинден в календарната обрядность на българите и гагаузите от Буджак (юг на Молдова и Одеска област на Украина). In: REC. Vol. VI. Chișinău, 2010, pp. 116-118.
- Миглев И. Софинден как кульминация весенней поминальной обрядности. In: REC. Vol. VII. Chișinău, 2010, pp. 94-96.
- Миглев И. Спасовден – праздник проводов душ умерших в традиционных представлениях болгар Северо-восточной Болгарии и Бессарабии. In: REC. Vol. VIII. Chișinău, 2010, pp. 104-106.
- Невзорова В. Болгарская специфика хороших миниатюр Добри Христова (На примере песни «Леле моме»). In: REC. Vol. IX–X. Chișinău, 2011, pp. 224-226.
- Невзорова В. К проблеме национальных истоков духовной музыки Добри Христова: болгарский распев. In: REC. Vol. VIII. Chișinău, 2010, pp. 42-45.
- Недельчева-Водинчар О. Православный пост в представлениях и религиозной практике болгар Южной Бессарабии (по материалам сел Болградского района Одесской области). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 38-44.
- Никогло Д. Андрей Васильевич Шабашов (1971–2019). In: REC. Vol. XXV. Chișinău, 2019, pp. 132-133.
- Никогло Д. К юбилею Евдокии Степановны Сорочяну. In: REC. Vol. VI. Chișinău, 2010, p. 134.
- Никогло Д. [Рецензия]. Николай Червенков. Историческа българистика в Република Молдова = Nicolai Cervencov. Bulgaristica istorică din Republica Moldova. Сборник. Съставител Иван Думиника. Кишинев: Lexon-PRIM, 2018. 688 с. In: REC. Vol. XXIV. Chișinău, 2018, pp. 127-128.

Никогло Д. Этнокультурные взаимовлияния в традициях питания населения юга Республики Молдова (лексико-этнографические реалии). In: REC. Vol. XV–XVI. Chișinău, 2014, pp. 13-20.

Николова М., Караиванова Т. Георгий Раковский и Савва Радудов о создании и развитии Центрального училища в Болграде (1858–1864). In: REC. Vol. XVII. Chișinău, 2015, pp. 82-86.

Новаков С. З. Към историята на освещаването на трипрестолна църква в името на Преображение Господне Предтеча Кръстител Йоан и Архангел Михаил в Болград (Бесарабия, 15 октомври 1838 г.). In: REC. Vol. VI. Chișinău, 2010, pp. 68-71.

Рацеева Е. Болгарская иерархия ценностей в представлениях, сформированных при изучении родной словесности у подрастающего поколения болгар Республики Молдова. In: REC. Vol. VII. Chișinău, 2010, pp. 91-93.

Рацеева Е. Проблемы и предпосылки формирования этнокультурной и гражданской идентичности у подрастающего поколения болгар Республики Молдова в рамках образовательного процесса. In: REC. Vol. VIII. Chișinău, 2010, pp. 63-67.

Рацеева Е. В. Особенности самоидентификации болгар Молдовы и контуры их культурной системы координат. In: REC. Vol. III. Chișinău, 2008, pp. 300-305.

Рацеева Е. В. От этноцентризма к диалогу культур: эволюция дискурса изучения родной словесности бессарабскими болгарскими как проблема сохранения и развития этноязыковой идентичности. In: REC. Vol. III. Chișinău, 2008, pp. 185-192.

[Редколлегия]. Николаю Червенкову – 60. In: REC. Vol. III. Chișinău, 2008, p. 318.

Сорочяну Е. С. Терминология календарной обрядности болгар Бессарабии. In: REC. Vol. IV. Chișinău, 2008, pp. 99-104.

Сорочяну Е. С. Терминология календарной обрядности болгар Бессарабии. In: REC. Vol. VI. Chișinău, 2010, pp. 30-37.

Станчев М., Вовк О., Красько Н. Назар Александрович Каразин в свете новых документов. In: REC. Vol. XXIV. Chișinău, 2018, pp. 103-110.

Филипова М. Особенности рождаемости в «задунайских колониях» Бессарабии в первой половине XIX в.: этногеографический аспект. In: REC. Vol. IX–X. Chișinău, 2011, pp. 227-232.

Шабашов А. Проблема соотношения эволюции семейно-родственной структуры и системы терминов родства у потомков задунайских переселенцев на Украине и в Молдове. In: REC. Vol. XIII–XIV. Chișinău, 2013, pp. 107-112.

Ivan Duminica (Chișinău, Republica Moldova). Doctor în istorie, Centrul de Etnologie, Institutul Patrimoniului Cultural.

Иван Думиника (Кишинев, Республика Молдова). Доктор истории, Центр этнологии, Институт культурного наследия.

Ivan Duminica (Chisinau, Republic of Moldova). PhD in History, Center of Ethnology, Institute of Cultural Heritage.

E-mail: duminicaivan@yandex.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2019-6456>